

Thema: 'Leven van de woorden die opgeschreven staan'

Gemeente,

Het is ons als kind allemaal wel eens overkomen, ,
als je iets doen moest waar je geen zin in had
en je vroeg: 'Maar waarom nou? '
dat je vader of moeder dan antwoordde: 'Omdat ik het zeg!'
Daar hoef je als ouders tegenwoordig niet meer mee aan te komen.
En terecht, denk ik.
'Iets doen' enkel en alleen omdat een ander dat wil.....
behoort tot achterhaalde gezagsverhoudingen.
Afgedwongen gehoorzaamheid,
vooral als er ook nog een dreigen met straf mee gepaard gaat.....
levert onvrije mensen op.
Bij zo'n 'bevel' hoort toch op z'n minst een uitleg
waarom het goed is dat je iets moet doen of laten.
Gezag gebruiken als machtsmiddel maakt mensen tot slaven.

De geboden in de bijbel kunnen ook als machtsmiddel gebruikt worden.
Je moet je aan de geboden houden, want 'God wil het'.
Daar wordt dan nog aan toegevoegd:
doe je het niet, dan loopt het slecht met je af.

Er zijn inderdaad nogal wat teksten die het gevaar in zich dragen,
op deze wijze te worden uitgelegd.
Maar dan doe je geen recht aan de bedoeling van die woorden.
De geboden zijn niet opgeschreven,
omdat God de mensen onder de duim wil houden,
maar om een leefbare samenleving mogelijk te maken.
Achter de geboden gaat schuil:
'Ik, God, heb jullie bevrijd en heb een land op het oog,
waar het goed is om met elkaar te leven'.

Voor de Israëlieten kan er geen keuze zijn
tussen de Verbondsgod die hen uit de slavernij leidde,
of andere goden die slechts onderwerping eisen.
Er is maar één weg, die leidt naar dat land van belofte,
dat land waar het volk toekomst heeft:
dat is de weg die hun God hen wijst, via zijn leefregels.
Alleen dan bereiken ze hun bestemming.

Daarom zijn voor het volk die regels, die Tora, van levensbelang.
Ze zijn als een veilig dak boven hun hoofd.
Wijken ze ervan af, dan schieten ze hun doel voorbij.

Het is dus vanzelfsprekend:

"Kies voor het leven, voor je toekomst en die van jullie nakomelingen
door de Heer, uw God, lief te hebben....."

Dat betekent: de Tora koesteren en in praktijk brengen.

De Tora omvat veel meer dan wat wij 'wet' noemen,
heeft meer het karakter van 'wegwijzer'.
Daarom vieren joden 'de vreugde der wet',
dat godsgeschenk dat Gods kinderen alle ruimte biedt
voor een leven naar zijn bedoeling.

Temidden van dit volk met zijn richtlijnen werd Jezus geboren.

Wat Hij leerde en wat Hij deed

kan dan ook alleen vanuit de voorafgaande geschiedenis
van het Joodse volk begrepen worden.

Ook voor Hem waren de Wet en de Profeten gezaghebbend.

Hierin hoorde Hij Gods Stem.

Daar wilde Hij niets aan af doen,

in tegendeel, die wilde Hij waar-maken in zijn woorden en daden.

Die wilde Hij geheel en al tot zijn recht laten komen,

die legde Hij de mensen uit tot in zijn uiterste consequentie.

In dat kader klinkt de Bergrede,

dat program van het Koninkrijk van God,

die aangescherpte versie van de Tien Geboden.

Door de weg die Jezus ging,

maakte Hij die oude, tot traditie verstarde woorden, weer levend.

Hij 'deed' die woorden en leerde de mensen de betekenis ervan.

Hij liet ze hen niet volgen op straffe van onheil,

maar omdat ze wijsheid in zich dragen,

tot een menselijke samenleving voeren.

Schriftgeleerden en farizeeën verdachten Jezus ervan

de Tora te ontcrachten door de regels niet zo nauw te nemen.

Jezus had inderdaad een afkeer van gelovigen

die meer hechtten aan de zichtbare buitenkant van de leefregels

dan aan de intentie ervan.

Dat bracht Hem tot confronterende uitspraken.

Hij verfoeide de mentaliteit van: 'regels zijn regels', van de wetgeleerden,

die mensen tot voorwerp maken,

waarbij de liefde ontbreekt...
waarbij niet in de ogen van mensen wordt gekeken,
maar naar het nummer op hun rug.

Jezus keek niet naar de regels, maar naar de mens.
Vandaar dat Hij creatief en zonder sleur of keurslijf,
de regels liefdevol hanteert.
Hij wijst erop dat Gods regels helpen
om het leven met elkaar te vieren,
en verantwoordelijkheid voor het eigen leven op je te nemen.
Dat ze kunnen voorkomen dat je meepraat en mee hobbelt
met de tijdgeest en de hype van de dag.

Jezus gaat zelfs een stap verder dan de Tien Leefregels,
Hij doet er een schep bovenop.....
Luister hoe Hij het zegt:
'De ouden (profeten van lang geleden) hebben gezegd',
en dan volgen er een aantal leefregels.....
'Maar Ik zeg:.....'
en dan volgen er een aantal uitspraken, die niet mis zijn.
Hij formuleert ze niet als geboden,
maar als stellingen om over na te denken;
om jezelf af te vragen wat je daarvan terecht brengt,
met de bedoeling op die wijze je leven te gaan inrichten.

Je hoort mensen wel eens zeggen:
"Ik heb iedereen altijd het zijne gegeven".
Met daarachter de niet uitgesproken mededeling:
"Het zit dus wel goed met mij...."
Maar dat is het nou juist.....
Jezus wijst erop dat, wil deze wereld Gods Koninkrijk worden,
er 'meer dan het gewone' door mensen gedaan moet worden.
Wie zijn hart bij dat Koninkrijk van God heeft,
doet meer dan zich netjes aan de regels houden,
die is creatiever en royaler/koninklijker dan het uiterst noodzakelijke.
'Grotere gerechtigheid' noemt Jezus de stijl van het Koninkrijk van God,
Op die wijze bewandel je de weg naar het rijk van vrede en recht.

Afgelopen week zagen John en ik de film over Mandela:
'A long way to freedom'.
Mandela - en ik hoorde dat hij niet in het bestaan van een God geloofde -
had de woorden van Jezus begrepen:
Hij deed 'meer dan het gewone'.

Hij vergold geen kwaad met kwaad,
leerde op Robbeneiland dat de weg van geweld
zijn volk niet verder zou brengen,
en koos uiteindelijk de weg van geweldloosheid en van verzoening;
Zonder door de knieën te gaan voor zijn tegenstanders.
Hij bleef recht overeind, behield zijn eigenwaarde, zijn trots,
zijn innerlijke vrijheid, met een ijzersterke geestkracht,
zo ging hij de koninklijke weg,

De prijs die hij ervoor betaalde, was hoog,
hij en zijn vrouw van wie hij zielsveel hield, groeiden uit elkaar:
De weg die Mandela koos, kostte hem zijn huwelijk.
Neen, gewoon was het niet, wat hij deed,
het was 'meer dan gewoon'.
Maar daarmee dwong hij wel respect af bij zijn tegenstanders,
die hij uiteindelijk meekreeg op de weg naar verzoening.
De houding van Mandela bracht een keer in een heel volk.

Het kàn dus ,
uit vrije wil kiezen voor de weg van 'meer doen dat het gewone'.
Mandela was niet de enige die voor die weg koos.
God zij dank,
zijn er nog altijd mensen die ervoor kiezen die weg van Jezus te gaan.

Wat let ons.....

Amen.